

NOTA

---

van:	het secretariaat
aan:	de Werkgroep rechtspersoonlijkheid
Betreft:	Beknopt verslag van de vergadering van 10 juli 2002

---

1. In de vergadering van 10 juli 2002 heeft de werkgroep vier deskundigen gehoord:
  - de heer Jean-Victor Louis, professor aan de Université libre de Bruxelles,
  - de heer Antonio Tizzano, advocaat-generaal bij het Hof van Justitie van de Gemeenschappen,
  - de heer Alan Dashwood, professor aan de universiteit van Cambridge, en
  - de heer Carlos Westendorp y Cabeza, voorzitter van de Commissie industrie, externe handel, onderzoek en energie van het Europees Parlement.¹

DE HOORZITTING MET PROFESSOR J-V LOUIS

2. Professor Louis memoreerde dat de uitdrukkelijke erkenning van de rechtspersoonlijkheid van de Unie niet automatisch rechtsgevolgen heeft – niet voor de uit de Verdragen voortvloeiende bevoegdheden en evemin voor de verdeling in pijlers. De enige oplossing die volgens hem voldoet aan de eisen van vereenvoudiging en transparantie, die de leidraad voor de hervorming moeten zijn, is de vervanging van de rechtspersoonlijkheden van de Gemeenschappen door één rechtspersoonlijkheid. Deze vereenvoudiging zou ten goede komen aan de Unie en aan de derde landen, onze partners.

---

¹ Voor de volledige weergave van de schriftelijke bijdragen worden de leden verwezen naar de teksten van de bijdragen zelf, die door het secretariaat in de oorspronkelijke taal zijn verspreid.

3. Aangezien de auteurs van het Verdrag van Maastricht de pijlerstructuur als voorlopig hebben aangemerkt, pleitte hij ervoor de communautaire methode in de lopende hervorming te veralgemenen, omdat zij democratischer, transparanter en doeltreffender is.
4. In dat verband wees hij erop dat de toekenning van één rechtspersoonlijkheid aan de Unie ter vervanging van die van de Gemeenschap de meest aangewezen oplossing is. Bovendien zouden de onderhandelingscapaciteit van de Unie, de efficiëntie van haar procedures voor de sluiting van overeenkomsten en de doeltreffendheid van haar vertegenwoordiging op het internationale toneel moeten worden verbeterd.
5. Hij benadrukte de noodzaak zich op dit gebied op de communautaire methode te richten en in deze context te vermijden dat een voorbehoud in verband met de grondwettelijke procedures kan worden gehandhaafd (als bepaald in artikel 24 VEU). Hij attendeerde in het bijzonder op de nadelen van de veralgemening van gemengde overeenkomsten.
6. Voorts vestigde hij de aandacht op het democratisch tekort dat samenhangt met de procedure voor de sluiting van overeenkomsten als bepaald in artikel 24 VEU, aangezien geen enkel parlement bij de procedure betrokken is (tenzij een van de lidstaten het initiatief neemt om zijn instemming te onderwerpen aan de toepassing van de grondwettelijke procedures). De Conventie zou deze leemte moeten opvullen en in de raadpleging van het Europees Parlement moeten voorzien.
7. De Unie zou op het internationale toneel met één stem moeten spreken en daartoe zou erin moeten worden voorzien dat zij door één delegatie wordt vertegenwoordigd, zelfs in de gevallen waarin de bevoegdheden op het interne vlak niet geheel gecommunautariseerd zijn. Een voorbeeld is de deelneming van de Unie aan internationale organisaties op het gebied van de Economische en Monetaire Unie - met één vertegenwoordiging, waarin de Raad, de Commissie en de ECB zitting hebben - in plaats van een gemengde vertegenwoordiging waaraan de lidstaten namens de Unie deelnemen.

8. Wat tenslotte de vereenvoudiging van de Verdragen betreft, reikte hij twee mogelijkheden aan: als de rechtspersoonlijkheden van de Gemeenschappen en die van de Unie worden samengevoegd, bestaat één mogelijkheid erin de Verdragen en de organisaties onderscheiden te houden en de pijlerstructuur (met minimale aanpassingen) te behouden, terwijl de andere erin bestaat één organisatie in het leven te roepen. Hij sprak zijn voorkeur uit voor laatstgenoemde oplossing, die een fusie van de Verdragen en de organisaties impliceert. De grondteksten van het primaire recht zouden dan moeten worden samengevoegd in een basisverdrag, dat de procedures en instrumenten moet communautariseren en vereenvoudigen.

DE HOORZITTING MET ADVOCaat-GENERAAL TIZZANO

9. De heer Tizzano schetste de omstandigheden waarin over het Verdrag van Maastricht werd onderhandeld en gaf een overzicht van de opvattingen over de vraag of de Unie al dan niet rechtspersoonlijkheid bezit. Hij vond dat nu reeds kan worden gesteld dat de Unie één rechtspersoonlijkheid bezit. Bovendien was hij van oordeel dat het idee van de "vierde rechtspersoonlijkheid", waarbij de rechtspersoonlijkheid van de Unie wordt erkend naast die van de Gemeenschappen, moeilijk te verdedigen valt. Een dergelijke opvatting zou tot ernstige problemen leiden, met name voor de externe vertegenwoordiging van de Unie en de sluiting van internationale overeenkomsten.
10. Hij wees erop dat die ene rechtspersoonlijkheid van de Unie resulteert in de erkenning van één volkenrechtelijk subject, namelijk de Unie. Binnen deze éne structuur verlenen de Verdragen iedere pijler evenwel zijn eigen regelgeving, naar gelang van zijn bijzondere kenmerken. Daaruit volgt dat de internationale overeenkomsten telkens worden gesloten overeenkomstig de bijzondere voorwaarden van de pijler waaronder het aangenomen instrument ressorteert.

DE HOORZITTING MET PROFESSOR DASHWOOD

11. Professor Dashwood behandelde de praktische gevolgen van de toekenning van rechtspersoonlijkheid aan de Unie, met name in verband met "klassieke" gemengde overeenkomsten (die zowel op de Gemeenschappen als op de lidstaten betrekking hebben), "pijleroverschrijdende" gemengde overeenkomsten (die betrekking hebben op de EG en de EU) en overeenkomsten die zowel het ene als het andere zijn (die betrekking hebben op de EU, de EG en de lidstaten).

12. Voor de "klassieke" gemengde overeenkomsten zou de situatie ongewijzigd blijven, omdat zij de Unie onberoerd laten. In de twee andere gevallen evenwel zouden er twee volkenrechtelijke subjecten kunnen zijn, de Unie en de Gemeenschap plus, in voorkomend geval, de lidstaten. De toekenning van rechtspersoonlijkheid aan de Unie zou reeds een belangrijke vereenvoudiging zijn, in zoverre de rechtspersoonlijkheid van de Unie in de plaats zou komen van die van de Gemeenschap.
13. Vervolgens ging hij na welke gevolgen de expliciete toekenning van rechtspersoonlijkheid aan de Unie zou hebben voor de procedures voor de onderhandelingen over en de sluiting van gemengde overeenkomsten (die betrekking hebben op de EG en de lidstaten of de EU, de EG en de lidstaten). Het initiatiefrecht voor de procedure voor onderhandelingen over en de sluiting van die overeenkomsten die onder de tweede en de derde pijler vallen, kan ook worden uitgeoefend door de Commissie, overeenkomstig artikel 22 VEU, respectievelijk 34, lid 2, VEU. Ten aanzien van de onderhandelingen gaf hij in overweging artikel 24 VEU zo te wijzigen dat de Raad uitdrukkelijk de mogelijkheid krijgt de Commissie te machtigen namens hem te onderhandelen over de onderdelen van gemengde overeenkomsten die onder de tweede en de derde pijler vallen. Voor dergelijke gemengde overeenkomsten zouden de stemprocedures in de Raad verschillen naargelang het de eerste pijler (bijvoorbeeld met gekwalificeerde meerderheid van stemmen als artikel 133 EG of artikel 181 EG van toepassing is) of de tweede en de derde pijler betreft (gekwalificeerde meerderheid of eenparigheid van stemmen, naar gelang van de gevallen als bepaald in artikel 24 VEU).
14. Hij gaf in overweging artikel 24 VEU te wijzigen om te voorzien in de raadpleging van het Europees Parlement over internationale overeenkomsten die onder de tweede en de derde pijler vallen.
15. De rechterlijke toetsing van bovengenoemde gemengde overeenkomsten tenslotte verschilt naargelang het gaat om het gedeelte dat valt onder het Gemeenschapsrecht (volledige rechterlijke toetsing), onder de tweede pijler (geen toetsing) of onder de derde pijler (beperkte toetsing, overeenkomstig de voorwaarden van artikel 35 VEU).

DE HOORZITTING MET DE HEER WESTENDORP Y CABEZA

16. De heer Westendorp y Cabeza, die voorzitter was van een reflexiegroep die de werkzaamheden van de IGC 1996 moest voorbereiden, bracht de details van die onderhandelingen in herinnering. Hij wees in het bijzonder op de initiatieven van Ierland en Nederland tijdens de IGC. Volgens hem bestond er reeds in 1996 een ruime meerderheid die de expliciete erkenning van de rechtspersoonlijkheid van de Unie gunstig gezind was. Nog steeds volgens hem zou die erkenning in de huidige omstandigheden moeten plaatsvinden met betrekking tot de rechtspersoonlijkheid van de Unie, die in de plaats komt van de bestaande rechtspersoonlijkheden.
17. Hij betoogde staande dat het Europees Parlement in het kader van de artikelen 24 en 38 VEU en van artikel 133 VEG verplicht zou moeten worden geraadpleegd. De huidige lacune leidt tot een democratisch tekort in de procedure voor de sluiting van die internationale overeenkomsten en zou door de Conventie moeten worden opgevuld.

*

*   *

18. Na een gedachtewisseling met de deskundigen heeft de werkgroep besloten in de komende vergadering op 18 juli 2002, op basis van een eerste voorontwerp van verslag, dat door de Voorzitter zal worden voorgelegd, een beraadslaging te houden. De procedure die gevolgd moet worden voor de aanneming van die tekst zal in die vergadering op 18 juli 2002 worden vastgesteld.
